Hukuk Bölümü 1999/49 E., 1999/48 K.

- **AHVALİ ŞAHSİYEDE MEYDANA GELEN DEĞİŞME**
- **EVLAT EDİNMENİN NÜFUS SİCİLİNE İŞLENMESİ**
- **İPTAL DAVASI**

- 1587 S. NÜFUS KANUNU (MÜLGA) [Madde 11]
- 1587 S. NÜFUS KANUNU (MÜLGA) [Madde 29]
- 1587 S. NÜFUS KANUNU (MÜLGA) [Madde 5]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 2]

"İçtihat Metni"

OLAY : Y.G., 1977 yılından beri evli olduğu halde çocuğu olmadığından, 1992 doğumlu olup hakkında koruma kararı bulunan ve koruyucu aile olarak kendilerine verilen küçük Özgür Aydın'ı evlat edinmek istemiş; bu yoldaki başvurusu üzerine Bolu Sulh Hukuk Mahkemesi'nce, 13.5.1993 gün ve 1993/408-486 sayı ile, adıgeçenin küçük Ö.A.'ı evlat edinebilmesi için izin verilmesine, noterde sözleşme yapılmasına karar verilmiş; bu karar, Bolu Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 25.5.1993 gün ve 1993/529-342 sayılı kararıyla, M.K.'un 406. maddesi uyarınca tasvib edilmiş; her iki karar da, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Noterlikçe 21.6.1993 tarihinde düzenlenen "Evlat Edinme Sözleşmesi" ilgili taraflar arasında akdedilmek suretiyle, konuya ilişkin yargı kararının gereği yerine getirilmiştir.

Evlat edinen davacının 1996 yılında bir çocuğu olmuş ve 22.4.1996 tarihinde nüfus kütüğüne tescil edilmiştir. Bundan sonra, daha önce evlat edindiği çocuğun da nüfus kütüğüne tescilini istemiş ise de, nüfus idaresince başvurudan önce davacının kendi çocuğunun olduğundan bahisle evlatlığın tescili yapılmamıştır.

Davacı, evlatlık bağının nüfus kütüğüne hükmen tesciline karar verilmesi istemiyle nüfus idaresine karşı, 15.6.1998 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

DÜZCE 2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 10.9.1998 gün ve E: 1998/314, K: 1998/398 sayı ile, Medeni Kanun'un 253 ve devamı maddelerinde evlat edinme şekil ve şartlarının düzenlendiği; nüfus idaresinin tescili yapmamasının idari bir işlem olduğu ve idari işleme karşı idare mahkemesine dava açılmasının gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, davacının temyiz başvurusu üzerine YARGITAY İKİNCİ HUKUK DAİRESİ'nin 30.4.1999 günlü, E: 1999/3900, K: 1999/4508 sayılı kararı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, yasal gerekleri yerine getirerek evlat edindiği çocuğun evlatlık olarak idarece nüfus kütüğüne tescil işleminin yapılmasına karar verilmesi istemiyle, 28.6.1999 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

SAKARYA 2. İDARE MAHKEMESİ; 19.7.1999 gün ve E: 1999 476, K: 1999/590 sayı ile, Türk Medeni Kanunu'nun 38. maddesinde, hakimin hükmü olmadıkça ahvali şahsiye sicillerinin hiçbir kaydının tashih edilemeyeceği; 1587 sayılı Nüfus Kanunu'nun 11. maddesinde, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydının düzeltilemeyeceği ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek ilave ve şerhlerin yapılamayacağı ve aynı Kanun'un 46. maddesinde de, yaş, ad, soyadı ve diğer kayıt düzeltme davalarının ilgilinin oturduğu yer asliye hukuk mahkemesinde, Cumhuriyet Savcısı ve Nüfus Başmemuru veya nüfus memuru huzuriyle görülüp karara bağlanacağı hükümlerine yer verildiği; olayda, evlat edinmeyle ilgili mahkeme kararı sonucunda noterce düzenlenen evlat edinme sözleşmesi gereğince hükmen tescil isteğine ilişkin uyuşmazlığın, anılan sözleşme ve Medeni Kanun hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümlenmesinin gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekilinin, 5.8.1999 günlü dilekçesi üzerine adli ve idari yargı dosyaları, anılan Mahkeme Başkanlığının bila tarih ve 1999/476 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiş olup, böylece adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Mahir Ersin GERMEÇ, Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Bekir AKSOYLU, Mustafa BİRDEN, Dr. Erol ALPAR ve Ertuğrul TAKA'nın katılımlarıyla yapılan 6/12/1999 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı O. Cem ERBÜK'ün davanın çözümünün idari yargının görevine girdiği yolundaki yazılı açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ: Dava, evlatlık bağının nüfus kütüğüne tescil edilmesi işleminin yapılmasına karar verilmesi; başka bir deyişle, evlat edinmenin nüfus kütüğüne işlenmesi isteğinin nüfus idaresince reddine ilişkin işlemin iptali isteminden ibarettir.

Medeni Kanun'da sahih nesep kaynaklarından biri olarak düzenlenen "evlat edinme", Kanun'da aranan şartların varlığı halinde 256. maddede öngörülen şekilde gerçekleşir.

M.K.'un değişik 256. maddesi "Evlat edinme, evlat edinenin oturduğu yer sulh hakiminin izni üzerine yapılacak resmi bir senetle olur ve evlat edinme doğum kütüğüne yazılır." hükmünü taşımaktadır. Maddede, "hakimin izni" ve "resmi senet düzenlenmesi" evlat edinmenin geçerlilik şartı olarak gösterilmiş, doğum kütüğüne yazılacağı belirtilmek suretiyle de nüfus idaresince yapılacak idari işleme işaret edilmiştir.

Nitekim, M.K.'un Birinci Kitap-Birinci Bap, "Ahvali şahsiye sicil kayıtları" başlıklı İkinci Fasılda yer alan 40. maddesi, "Ahvali şahsiyede vukua gelen değişmeler ezcümle evlenme haricinde doğan bir çocuğun babası tarafından tanınması, hakimin babalığa hükmetmesi nesebin tashihi, evlatlık edinme veya bulunmuş bir çocuğun nesebi taayyün etmek hususlarından ileri gelen tebeddüller alakadarların talebi veya resmi bir iş'ar üzerine sicilde ait olduğu künye kenarına yazılır." hükmünü taşımakta; 1587 sayılı Nüfus Kanunu'nun 5. maddesinde, "Şahsi halleri bildirmekle ödevli tutulan kimseler doğum, evlenme, boşanma, ölüm, gaiplik, nesep tashihi, tanıma, evlat edinme ve evlatlık sözleşmesinin kaldırılması olaylarını nüfus memurluğuna bildirmeye ve nüfus memurları da bunları aile kütüklerine yazmaya mecburdurlar." ve aynı Kanun'un 29. maddesinde de, "Evlat edinme Medeni Kanun hükümlerine göre yapıldığına dair ilgililer tarafından mahkeme ilamı ve diğer belgeler verildiği takdirde nüfus memuru evlat edinilenle edinenin kütüklerine işler, evlatlığı evlat edinenin aile kütüğüne nakleder, evlat edinilen evli bir erkek ise evlat edinenin hanesine karı ve çocukları ile birlikte aktarma suretiyle yazılır ve evlat edinenin soyadını alırlar.

Evlat edinilen evli kadın ise evlat edinme evlat edinen ile evlatlığın künyelerine işaret edilerek kadın kocası hanesinde kocası

soyadı ile kalır.

Evlat edinme bağının kaldırılmasında da aynı işlem yapılır." hükümlerine yer verilmiş bulunmaktadır.

Anılan hükümlerden, şahsi halde sonradan meydana gelen değişiklik kapsamında bulunan evlat edinmenin nüfus kütüğüne işlenmesi için, ilgililerin hakimin iznini gösteren mahkeme kararı ve diğer belgeleri nüfus idaresine vererek başvuruda bulunmasının gerekli ve yeterli olduğu; şahsi hal değişikliklerinin, nüfus kütüğündeki yanlış bir kaydın düzeltilmesiyle bir ilgisi bulunmadığından M.K.'un 38 ve Nüfus Kanunu'nun 11 ile 46. maddelerinde işaret edilen kayıt düzeltme davası yoluyla hükmen değil, idari bir işlemle yapılacağı anlaşılmaktadır.

İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı menfaati ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Olayda, M.K. hükümlerine uygun olarak yapılan evlat edinmenin nüfus kütüğüne işlenmesi yolunda başvuruda bulunulmuş ise de; bu istek, evlat edinenin nüfusunda kendi çocuğunun kayıtlı bulunduğu gerekçesiyle reddedilmiş olup, nüfus idaresinin bu olumsuz işlemine karşı açılan davanın görüm ve çözümünün, idari yargı yerinin görevine girdiği açıktır.

Belirtilen nedenlerle, Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Sakarya 2. İdare Mahkemesi'nin 19.7.1999 günlü, E: 1999/476, K: 1999/590 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA 6.12.1999 gününde kesin olarak OYBİRLİĞİ ile karar verildi.